

maltbegavede unge med handicap får lige muligheder i forhold til det ordinære ungdomsuddannelsessystem, dels om at sikre, at også udviklingshæmmede og andre, som ikke kan profitere af det traditionelle ungdomsuddannelsessystem, får et lovfæstet krav på en treårig ungdomsuddannelse efter endt grundskole. Regeringens liste over initiativer til sikring af, at 95 pct. af en årgang i 2010 gennemfører en ungdomsuddannelse, bør derfor også indeholde:

- en fokusering på handicapkompensation
- at 18-19-årige handicappede omfattes af den erhvervsuddannelsesaranti, regeringen vil give til alle andre unge
- at der lovgives om en ungdomsuddannelse til udviklingshæmmede og andre, som ikke er i målgruppen for de traditionelle ungdomsuddannelser.«

Handicaporganisationerne LEV og DSI har gennem de senere år mange gange fremhævet den manglende ret til en ungdomsuddannelse for unge med særlige behov, og i 2004 gjorde LEV det til et indsatsområde. Handicaporganisationerne påpeger bl.a., at dette problem slet ikke eksisterer i de andre nordiske lande, hvor ungdomsuddannelse er en ret for alle – uanset handicap eller ej

4. Danske erfaringer med uddannelses tilbud til udviklingshæmmede unge og unge med særlige behov

Som det fremgår af de forrige afsnit, er det i den nuværende lovgivning amterne, der står for specialundervisningen af unge (efter endt folkeskoleforløb) og voksne.

Der er her grund til at fremhæve, at Fyns Amt i højere grad end andre af landets amter har prioriteret specialundervisningsområdet højt. Senest er der i 2003-04 påbegyndt et udviklingsarbejde, der omfatter de fire fynske ASV'er (Amtets Specialundervisningscenter for Voksne). Det er ikke det første udviklingsarbejde på de fynske skoler, idet man allerede i 1992 udarbejdede en udviklingsplan med en række konkrete målsætninger, som man i årene derefter i vidt omfang forsøgte at føre ud i livet. I dag står Fyns Amt som det område i Danmark, der er førende inden for den kompenserende specialundervisning. Dette er beskrevet i flere sammenhænge, bl.a. i Fyns Amts »Udviklingsplan 2004 for ASV Odense, ASV Sydlyn, ASV Vestfyn, ASV Østfyn og Brangstrupskolen«.

Der er på de fynske skoler opnået ualmindelig gode resultater, og mange fynske unge udviklingshæmmede har fået mulighed for at gennemføre en ungdomsuddannelse. En del af aktiviteterne på ASV'erne har kunnet gennemføres som indtægtsdækket aktivitet. Der er talrige eksempler på, at unge, der i det fynske

system har gennemgået en ungdomsuddannelse, har opnået kompetencer, der har gjort det muligt for dem efter endt uddannelse at opnå ansættelse f. eks. i et skånejob, eller de kan på anden måde indsluses i arbejdslivet på en ordentlig og værdig måde. På skolerne lærer de unge blandt meget andet vigtige sociale spilleregler, der kan hjælpe dem godt på vej til at komme i job. De stærkeste unge vil på det grundlag kunne komme ud i almindelige job, og andre vil kunne komme i beskæftigelse på beskyttede arbejdspladser m.v. Det er kendetegnende for unge, der har gennemgået uddannelserne, at de føler sig mere værdsat og mindre byrdefulde, og samtidig opbygger de værdifulde venskaber og et mere normalt socialt liv end handicappede, der ikke har fået tilbuddet om en sådan uddannelse. Hele indsatsen i det fynske arbejde bygger i høj grad på en erfaring om, at de unge har nogle kompetencer, som man ved fælles indsats kan finde frem til og udvikle og derved give dem en langt bedre udgangssituation ved tærsklen til arbejdslivet.

Det er et centralt element, at indsatsen hele tiden fokuserer på, at hvis den unge får mulighed for at tilegne sig kompetencer, som gør, at han eller hun kan benytte sig af det etablerede ungdomsuddannelsessystem, så skal den unge selvfølgelig gennemføre sin ungdomsuddannelse dér – helt eller delvis. Her tænkes bl.a. på det faglige på erhvervsuddannelserne og det skolemæssige på bl.a. VUC.

Et andet aspekt med de nuværende erfaringer er den store specialviden om undervisning af denne gruppe unge, som gennem årene er blevet oparbejdet. Denne erfaring kan man få stor nytte af, når man indtænker den i den fremtidige udvikling af hele ungdomsuddannelsesområdet. Her tænkes især på den måde, som denne form for undervisning gribes an på med særlig vægt på den individuelle undervisningsplan, de kompetenceafdækkende forløb, evalueringsmetoder samt den direkte inddragelse af den unges eget uddannelsesforløb.

Fyns Amt står ikke alene med sin indsats, idet der også i Vestsjællands Amt, Århus Amt, Københavns Amt og Københavns Kommune er etableret uddannelsesforløb, der i nogen grad kan sammenlignes. Forløbene i disse amter er forskellige i omfang og indhold, og de kan mangle den klarhed og sammenhæng, der kendes fra Fyns Amt, men erfaringer fra alle dele af landet bør naturligvis bruges positivt, når den fremtidige uddannelse på dette område skal planlægges.

Generelt er det et meget stort problem, at udviklingshæmmede og andre unge med særlige behov ikke har et egentligt retskrav på en treårig ungdomsuddannelse efter endt grundskole. Lovgivningen kan kun